L. A. GEELHOED
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2004. december 2. [1]

I — Bevezetés

1. Az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EAK-Szerződés) 141. cikke alapján kezdeményezett jelen eljárásban a Bizottság álláspontja szerint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága – mivel nem közölt a greenwichi Royal Naval College-ban lévő Jason-reaktor leszerelésével kapcsolatban a radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervre vonatkozó általános adatokat — megsértette az EAK 37. cikket. Ez a cikk előírja a tagállamoknak, hogy általános adatokat közöljenek a Bizottsággal radioaktív hulladék bármilyen módon történő ártalmatlanításával kapcsolatos bármely tervükről.

2. Ez az ügy az EAK 37. cikk értelmezésével kapcsolatban vet fel egy fontos kérdést, nevezetesen azt, hogy az e cikk által előírt kötelezettség vonatkozik-e a katonai célokra használt nukleáris létesítményekből származó radioaktív hulladékra. A Bizottság állítása szerint valóban ez a helyzet, az Egyesült Királyság viszont a Francia Köztársaság támogatásával amellett érvel, hogy ez a cikk csak a polgári és kereskedelmi célokra használt nukleáris létesítményekből származó hulladékra vonatkozik.

3. A leszereléssel kapcsolatos ténybeli kérdések nem vitatottak a jelen eljárásban.

II — Ténybeli és eljárási háttér

4. A Jason-reaktort az Egyesült Királyság védelmi minisztériuma használta a greenwichi Royal Naval College-ban 1962-től 1996-ig. Ebben az időszakban a haditengerészeti és hajógyári személyi állomány reaktor-fizikai képzésére használták, és a Honvédelmi Minisztérium haditengerészeti nukleáris meghajtási programját segítő kutatási célokat szolgált. Ezen időszak végén a Jason-reaktort leszerelték, miután a United Kingdom's Environment Agency for England and Wales a hozzá benyújtott engedélyezési kérelemnek helyt adott.

1 — Eredeti nyelv: angol.

5. 1998-ban az Egyesült Királyság tájékoztatta a Bizottságot arról, hogy a Jason-reaktort leszerelték. 1999. január 8-i levelében a Bizottság részletes adatokat kért az Egyesült Királyságtól a leszereléssel kapcsolatban, annak eldöntése érdekében, hogy mikor kell az EAK 37. cikk szerinti „általános adatokat" közölni. 1999. március 5-i levelében az Egyesült Királyság azt válaszolta, hogy álláspontja szerint a katonai célokra használt létesítmények nem esnek az EAK–Szerződés hatálya alá, és ennek megfelelően nem áll szándékában az EAK 37. cikk értelmében semmilyen általános adatot közölni a Bizottsággal. Azt viszont felajánlotta az Egyesült Királyság, hogy benyújtja az Environment Agency for England and Walestől leszerelésre kapott engedélyt, valamint az e szervezethez benyújtott engedélyezési kérelmet.

6. A Bizottság 2001. január 30-i felszólító levelében tájékoztatta az Egyesült Királyságot arról, hogy álláspontja szerint az EAK-Szerződés második cím 3. fejezete bármilyen forrásból származó ionizáló sugárzásra vonatkozik. A Bizottság felhívta az Egyesült Királyságot e felszólításra vonatkozó észrevételeinek a felszólítás kézbesítésétől számított két hónapon belüli közlésére.

7. 2001. március 30-i válaszában az Egyesült Királyság azt állította, hogy nézőpontja szerint az Európai Atomenergia-közösség célkitűzése, az EAK-Szerződés meghatározása szerint, az atomenergia polgári és kereskedelmi használatának az előmozdítása, a katonai célokra használt atomenergia kizárásával. Az Egyesült Királyság álláspontja szerint csak a Szerződés egyes fejezeteit lehetne védelmi tevékenységre vonatkozónak tekinteni.

8. 2001. december 21-én a Bizottság indokolással ellátott véleményt intézett az Egyesült Királysághoz, az EAK 37. cikk állítólagos megsértésével kapcsolatban. A Bizottság felhívta az Egyesült Királyságot, hogy tegyen eleget az indokolással ellátott véleménynek a kézhezvételétől számított két hónapon belül.

9. 2002. február 20-i válaszában az Egyesült Királyság megerősítette azon álláspontját, amely szerint, mivel a katonai létesítmények nem esnek az EAK-Szerződés hatálya alá, nem köteles semmilyen információt sem szolgáltatni a Bizottságnak az EAK 37. cikk értelmében.

10. Ennek eredményeként a Bizottság a jelen eljárást kezdeményezte keresetlevelével, amelyet a Bíróság 2003. február 4-én vett nyilvántartásba.

11. 2003. december 8-án a Francia Köztársaság beavatkozási beadványt nyújtott be a Bírósághoz.

III — Jogi háttér

12. Az EAK-Szerződés alábbi rendelkezései relevánsak annak megítélésében, hogy az EAK 37. cikk vonatkozik-e a katonai célokra használt nukleáris létesítményekből származó hulladékra.

A — *Az EAK-Szerződés második címének 3. fejezete*

13. Az EAK 37. cikk az EAK-Szerződés második cím 3. fejezetének részét képezi. Ennek a fejezetnek „Egészségvédelem" a címe, és a Szerződés negyedik preambulumbekezdésének érvényesítése érdekében fogadták el, amely szerint a tagállamok úgy határoztak, hogy miközben megteremtik egy „erőteljes atomenergia-ipar fejlesztésének a feltételeit, [...] törekednek arra, „hogy a lakosság életét és egészségét fenyegető veszélyek kiküszöbölése érdekében megteremtsék a szükséges biztonsági feltételeket". A jelen eljárás céljából tanácsos röviden megvizsgálni a 3. fejezet mint egész előírásait, annak érdekében, hogy képet alkothassunk az EAK számára az egészségvédelem területén biztosított hatáskörök típusáról.

14. Az EAK 30. cikk előírja, hogy a „Közösségen belül alapvető előírásokat kell megállapítani a lakosság és a munkavállalók egészségének az ionizáló sugárzásból eredő kockázatokkal szembeni védelmére vonatkozóan".

15. Ezeket az előírásokat legutóbb a 96/29/Euratom tanácsi irányelvben fektették le.[2] Az EAK 33. cikk értelmében a tagállamok kötelesek biztosítani ezen alapvető előírások betartását.

16. Az EAK 34. cikk értelmében a tagállamok kötelesek előzetesen kikérni a Bizottság véleményét a meghozandó kiegészítő egészségvédelmi intézkedésekről, amennyiben területükön különösen veszélyes kísérleteket szándékoznak lefolytatni. Amennyiben fennáll annak a lehetősége, hogy a kísérletek hatása más tagállamok területére is kiterjed, a kísérlet lefolytatása előtt meg kell szerezni a Bizottság hozzájárulását.

17. Az EAK 35. és EAK 36. cikk értelmében a tagállamok kötelesek biztosítani az alapvető előírások betartását a radioaktivitás szintjének állandó figyelemmel kíséréséhez szükséges létesítmények létrehozásával, és köt-

2 — A munkavállalók és a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelmét szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról szóló, 1996. május 13-i 96/29/EURATOM tanácsi irányelv (HL 1996. L 159., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 291. o.)

elesek rendszeresen közölni a Bizottsággal ezeket a szinteket. A Bizottság jogosult az ezekbe a létesítményekbe való betekintésre, működésük és hatékonyságuk vizsgálatára.

18. Az EAK 37. cikk előírja, hogy:

„Valamennyi tagállam mindennemű radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervre vonatkozóan a Bizottság rendelkezésére bocsátja azokat az általános adatokat, amelynek alapján megállapítható, hogy az adott terv végrehajtása nem okozhatja-e egy másik tagállam vizeinek, talajának vagy légterének radioaktív szennyeződését.

A Bizottság a véleményét hat hónapon belül, a 31. cikkben említett szakértőcsoport meghallgatását követően adja meg." [3]

19. Az EAK 38. cikk kötelezi a Bizottságot, hogy a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának szintjére vonatkozóan ajánlásokat intézzen a tagállamokhoz. Sürgős esetekben a Bizottság irányelvet bocsáthat ki, amelyben az érintett tagállam számára előírja, hogy a megállapított határidőn belül tegyen meg minden szükséges intézkedést az alapvető előírások túllépésének elkerülése és az előírások betartásának biztosítása érdekében. [4] Ha az érintett állam a Bizottság irányelvének a megállapított határidőn belül nem tesz eleget, a Bizottság vagy bármely érintett tagállam „közvetlenül" a Bírósághoz fordulhat.

20. Végül pedig, az EAK 39. cikk előírja egy egészségvédelmi dokumentációs és tanulmányi részleg létrehozatalát az (EAK 8. cikk értelmében megalapított) Közös Nukleáris Kutatóközpont keretében, amelynek feladata az EAK 33., EAK 36. és EAK 37. cikkben [5] említett dokumentáció és adatok összegyűjtése, valamint a Bizottságnak az EAK-Szerződés második címének 3. fejezetében előírt feladatai teljesítésének segítése.

3 — Az EAK-Szerződés hatálybalépése óta különböző bizottsági ajánlások világították meg az EAK 37. cikk alkalmazási körét, és különösen a „radioaktív hulladék ártalmatlanítása" és „általános adatok" kifejezések jelentését. Ezek közé tartozik az Euratom-Szerződés 37. cikkének alkalmazásáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1999. december 6-i 1999/829/Euratom bizottsági ajánlás (HL 1999. L 324., 23. o.) és az Euratom-Szerződés 37. cikkének alkalmazásáról szóló, 1990. december 7-i 91/4/Euratom bizottsági ajánlás (HL 1991. L 6., 16. o.)

4 — Lásd például a lakosságnak az ivóvízben lévő radon miatti sugárterhelés elleni védelemről szóló [nem hivatalos fordítás], 2001. december 20-i 2001/928/Euratom bizottsági ajánlást

5 — Meg kell jegyezni, hogy amikor az EAK-Szerződés angol változata e tekintetben az EAK 33., EAK 36. és EAK 37. cikkre utal, más nyelvi változatok az EAK 33. EAK 37. és EAK 38. cikkre utalnak.

21. Nagy mennyiségű másodlagos jogforrás került megalkotásra az EAK-Szerződés hatálybalépése óta, egészségvédelmi céljainak elősegítése érdekében, többek között például: [6]

— a nagy aktivitású zárt radioaktív sugárforrások és a gazdátlan sugárforrások ellenőrzéséről szóló, 2003. december 22-i 2003/122/Euratom tanácsi irányelv; [7]

— a radioaktív anyagok tagállamok közötti szállításáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1993. június 8-i 1493/93/Euratom tanácsi rendelet; [8]

— radioaktív hulladékok tagállamok közötti szállításának, a Közösség területére történő beszállításának, illetve az onnan történő kiszállításának felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1992. február 3-i 92/3/Euratom tanácsi irányelv; [9]

— az ellenőrzött területeken munkájuk során ionizáló sugárzás kockázatának kitett külső munkavállalók védelméről szóló, 1990. december 4-i 90/641/Euratom tanácsi irányelv; [10] és

— a nukleáris balesetet vagy bármely egyéb radiológiai veszélyhelyzetet követően az élelmiszerek és a takarmányok radioaktív szennyezettsége legmagasabb megengedhető határértékének megállapításáról szóló, 1987. december 22-i 3954/87/Euratom tanácsi rendelet. [11]

B — *Az EAK 24–28. cikk*

22. A jelen értékelés szempontjából szintén lényeges az EAK-Szerződésnek az ismeretek terjesztéséről szóló 2. fejezetének (Titokvédelmi rendelkezések és Különös rendelkezések című) III. és IV. szakasza alá tartozó EAK 24–28. cikk. Lényegében ezek a cikkek egy speciális biztonsági rendszert írnak elő olyan

6 — A további példák közé tartozik a radiológiai veszélyhelyzet esetén történő gyors információcserére vonatkozó közösségi szabályozásról szóló, 1987. december 14-i 87/600/Euratom tanácsi határozat (HL 1987. L 371., 76. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 337. o.), a lakosságnak a radiológiai veszélyhelyzet esetén alkalmazandó egészségvédelmi intézkedésekről és a védekezés során irányadó magatartási szabályokról történő tájékoztatásáról szóló, 1989. november 27-i 89/618/Euratom tanácsi irányelv (HL 1989. L 357., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 366. o.), a személyeknek az orvosi célú sugárterheléssel kapcsolatos ionizáló sugárzás veszélyeivel szembeni egészségvédelméről, valamint a 84/466/Euratom irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 1997. június 30-i 97/43/Euratom tanácsi irányelv (HL 1997. L 180., 22. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 332. o.).

7 — HL 2003. L 346., 57. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 694. o.

8 — HL 1993. L 148., 1. o.

9 — HL 1992. L 35., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 90. o.

10 — HL L 349., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 405. o.

11 — Módosítva. HL 1987. L 371., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 333. o.

ismeretek vonatkozásában, amelyeket a Közösség nukleáris kutatási program végrehajtásának eredményeként szerzett, amennyiben az ilyen ismeret felfedése „egy vagy több tagállam védelmi érdekeit sértheti".

23. Ez a rendszer titokvédelmi minősítési fokozatokból áll, amelyeket a Tanács határoz meg, és amelyeket a Bizottság ideiglenesen alkalmaz, amennyiben úgy ítéli meg, hogy bizonyos ismeretek felfedése egy vagy több tagállam védelmi érdekeit sértheti [EAK 24. cikk (2) bekezdés]. Ezek után a Bizottság az ilyen információkat haladéktalanul közli a tagállamokkal, „amelyek ideiglenesen ugyanilyen feltételekkel biztosítják ezen ismeretek titkosságát". A tagállamoknak három hónap áll rendelkezésükre, hogy tájékoztassák a Bizottságot arról, hogy az ideiglenesen alkalmazott minősítést fenn kívánják-e tartani, másik minősítéssel kívánják-e felváltani, vagy hogy az információ titkos minősítését fel kívánják-e oldani. E három hónapos határidő lejárta után a kért minősítések közül a legszigorúbbat kell alkalmazni, és a Bizottság ennek megfelelően értesíti a tagállamokat.

24. A Bizottság vagy egy tagállam kérelmére, a Tanács egyhangúlag bármikor úgy határozhat, hogy egy másik minősítési fokozatot kell alkalmazni, illetve az információ minősítését feloldhatja. Mielőtt azonban egy tagállam kérésére bármilyen intézkedést tenne, a Tanács köteles kikérni a Bizottság véleményét.

25. Az EAK 24. cikk (3) bekezdése előírja, hogy az EAK 12. és 13. cikk, amely a Közösség által felfedhető ismeretekre vonatkozik, csak korlátozott esetekben alkalmazható titokvédelmi minősítés alá tartozó információkra, „megfelelő titokvédelmi intézkedések betartásával".

26. Az EAK 25. cikk (1) bekezdése értelmében, amikor egy tagállam nukleáris tárgyra vonatkozó szabadalmi vagy használatimintaoltalmi bejelentés tényét vagy tartalmát közli (az EAK 16. cikk által előírt módon), adott esetben köteles felhívni a figyelmet egy adott titokvédelmi minősítés védelmi okokból történő alkalmazásának szükségességére, egyúttal megadva az ilyen minősítés várható időtartamát. A Bizottság és a tagállamok kötelesek megtenni a származási állam által megkövetelt minősítési fokozatnak megfelelő intézkedéseket. Habár a Bizottság ezeket a közléseket az EAK-Szerződés második címének 5. fejezete szerinti „közös vállalkozásoknak" vagy egy tagállam közvetítése által valamely, ezen állam területén tevékenykedő más személynek, illetve vállalkozásnak is továbbíthatja, a 25. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a közlésekhez „minden esetben szükség van a származási állam beleegyezésére", és az ilyen hozzájárulás védelmi okokból megtagadható.

27. Az EAK 26. cikk előírja, hogy a szabadalmak, szabadalmi bejelentések, ideiglenes szabadalmi oltalomhoz fűződő jogok, használati minták vagy használatiminta-oltalmi bejelentések tárgyát képező, az EAK 24. és EAK 25. cikkel összhangban titkosnak minősített ismeretek minősítését kérő állam nem tagadhatja meg a hozzájárulást ahhoz, hogy a többi tagállamban megfelelő bejelentéseket tegyenek. Viszont „[m]inden tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az ilyen jogok és bejelentések titkos minősítését a saját törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseiben megállapított eljárásnak megfelelően fenntartsa."

28. Továbbá, az EAK 26. cikk (2) bekezdése értelmében, az EAK 24. cikknek megfelelően titkosnak minősített információk csak valamennyi tagállam egyhangú hozzájárulásával válhatnak az ezen államokon kívüli bejelentések tárgyává.

29. Végül pedig, az EAK 28. cikk többek között előírja, hogy ha védelmi okokból titkosnak minősített szabadalmak vagy használati minták a Bizottsággal történt közlés eredményeképpen kerülnek jogosulatlan felhasználásra, vagy jutnak illetéktelen személy tudomására, a Közösség köteles az okozott kárt megtéríteni.

30. A második cím 2. fejezetének 3. szakasza által körvonalazott védelmi rendszert az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés 24. cikkének végrehajtásáról szóló 3. (Euratom) tanácsi rendelet hajtja végre.[12] A rendelet célját és rendszerét a preambuluma magyarázza: „mivel biztonsági intézkedéseket kell hozni azon információk titokvédelmi minősítése tekintetében, amelyek nyilvánosságra hozatala sértheti egy vagy több tagállam védelmi érdekeit, és mivel ezeket az intézkedéseket a Bizottság felügyelete alatt kell gyakorolni mind az információk tartalma, mind pedig azon személyek és vállalkozások tekintetében, amelyek számára a Közösség területén át kell adni ezeket az információkat".

31. Majd pedig a rendelet előírja, hogy az EAK 24. és 25. cikk alá eső, ún. „Minősített Euratom-ismereteket" az alábbi négy titokvédelmi fokozat valamelyike szerint kell minősíteni:

— „Eura — Szigorúan titkos", amennyiben az információ jogosulatlan felfedése egy vagy több tagállam védelmi érdekei szempontjából rendkívül súlyos következményekkel járna;

12 — HL 1958. 17., 9406. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 1. kötet, 3. o.

— „Eura — Titkos", amennyiben az információ jogosulatlan felfedése egy vagy több tagállam védelmi érdekei szempontjából súlyos következményekkel járna;

— „Eura — Bizalmas", amennyiben az információ jogosulatlan felfedése egy vagy több tagállam védelmi érdekei szempontjából hátrányos következményekkel járna;

— „Eura — Korlátozott terjesztésű", amennyiben az információ jogosulatlan felfedése befolyásolja egy vagy több tagállam védelmi érdekeit, azonban kisebb fokú titokvédelemre van szükség, mint az Eura — Bizalmas minősítésű okmányok esetében. [13]

32. A rendelet 9. cikke értelmében ezeket a titokvédelmi minősítési fokozatokat „csak a legszükségesebb mértékben kell alkalmazni".

33. Minden tagállam köteles kijelölni egy hivatalos szervet, amely felelős a tagállam joghatóságának területén a rendeletben meghatározott biztonsági intézkedések alkalmazásáért. [14] A Minősített Euratom-ismerethez való hozzáférés csak olyan személyek számára engedélyezhető, akik erre az e rendeletben előírt átvilágítási folyamat alapján felhatalmazást kaptak. [15]

34. Összefoglalva, a rendszer kizárja védelmi szempontból érzékeny ismeret olyan titokvédelmi szint szerinti minősítésének kockázatát, amelyet bármely tagállam túl alacsonynak találna. Erre a biztosítékra vonatkozik azonban az az elv, amely szerint a titokvédelmi minősítési fokozatokat „csak a legszükségesebb mértékben kell alkalmazni".

C — *Az EAK 13. cikk*

35. Az EAK 13. cikk az EAK-Szerződés második címe 2. fejezetének részét képezi, amely azon ismeretek közlésének rendszerét fejti ki, amelyek felfedésére a Bizottság az EAK-Szerződés értelmében jogosult. Előírja, hogy a Bizottság közölje a tagállamokkal, személyekkel és vállalkozásokkal a Közösség

13 — 10. cikk, 3. (Euratom) tanácsi rendelet

14 — 7. cikk, ibid.

15 — 14–16. cikk, ibid.

által megszerzett, a 12. cikk rendelkezései alá nem tartozó ismereteket, azaz olyan ismereteket, amelyek nem a Közösség birtokában lévő szabadalmak, ideiglenes szabadalmi oltalomhoz fűződő jogok, használati minták vagy szabadalmi bejelentések tárgyai.

36. A jelen ügy szempontjából e cikk azon előírása fontos, amely a titkos ismeretek kezelésével foglalkozik. E rendelkezés előírja, hogy:

„A Bizottság azonban az ismeretek átadását ahhoz a feltételhez kötheti, hogy azokat bizalmasan kezeljék, és harmadik személyeknek ne adják tovább.

A Bizottság nem fedheti fel a használat vagy a terjesztés korlátozása mellett birtokába jutott ismereteket — mint például a minősített információkat —, csak akkor, ha biztosítja e korlátozások betartását."

D — *Az EAK 84. cikk*

37. A 84. cikk a második cím 7. fejezete alá tartozik, amely „biztosítéki ellenőrzést" ír elő az EAK-Szerződésen belül az ércek, nyersanyagok és különleges hasadóanyagok tekintetében. Ez a rendszer arra kötelezi a Bizottságot, hogy „ellenőrizzen" egyes, a tagállamokban folyó nukleáris tevékenységeket, annak biztosítása érdekében, hogy ezeket az anyagokat kizárólag a felhasználóik által meghatározott célokra használják fel, és hogy eleget tegyenek a szállításra vonatkozó rendelkezéseknek és a Közösség által harmadik állammal vagy nemzetközi szervezettel kötött megállapodásban vállalt bármely külön ellenőrzési kötelezettségnek (EAK 77. cikk). Ebből a célból például a Bizottság megkövetelheti, hogy a gyártási folyamatokról kimutatásokat készítsenek, és azokat bemutassák (EAK 79. cikk), valamint a tagállamok területére ellenőröket küldhet (EAK 81. cikk).

38. Az EAK 84. cikk harmadik bekezdése egy kivételt tartalmaz ez alól az ellenőrzés alól, miszerint az ellenőrzés „nem terjedhet ki azokra a védelmi célokra szánt anyagokra, amelyek ennek érdekében különleges feldolgozási folyamaton esnek át, illetve amelyeket — e feldolgozás befejeztével — egy műveleti tervvel összhangban valamely katonai létesítményben helyeznek el vagy tárolnak."

E — *Az EAK 192. cikk*

39. Az EAK 192. cikk általános, jóhiszemű együttműködési kötelezettséget ír elő a tagállamoknak, amely hasonló az

EK 10. cikkben foglalthoz: „[a] tagállamok az e szerződésből, illetve a Közösség intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. A tagállamok elősegítik a Közösség feladatainak teljesítését. A tagállamok tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti e szerződés célkitűzéseinek megvalósítását."

F — *Az EAK 194. cikk*

40. További releváns rendelkezés az V. cím („Általános rendelkezések") alá tartozó EAK 194. cikk. Ez a cikk szigorú titoktartási kötelezettséget ír elő minden olyan személynek, aki a Közösség intézményeivel vagy létesítményeivel vagy a közös vállalkozásokkal fennálló közérdekű vagy magántermészetű kapcsolatán keresztül „olyan tényekről, információkról, ismeretekről, dokumentumokról vagy tárgyakról szerez tudomást, vagy azok a tudomására jutnak, amelyek a Közösség valamely tagállama vagy intézménye által megállapított rendelkezések szerint titokvédelmi szabályok alá tartoznak". [16] Emellett, az EAK 194. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamok kötelesek megtenni „minden megfelelő intézkedést egy, a lehető legteljesebb mértékig egységes és átfogó titokvédelmi rendszer fokozatos bevezetésére". Amint már megjegyeztem, a Közösség által nukleáris kutatási programja végrehajtásának eredményeként szerzett ismeretek e védelmi rendszerének hátterét a 3. rendelet fejtette ki. [17]

G — *Az EK 296. cikk*

41. A jelen eljárásban a jogi háttér utolsó releváns eleme az EK-Szerződés 296. cikkének (1) bekezdése, amely előírja, hogy:

„E szerződés rendelkezései nem zárják ki a következő szabályok alkalmazását:

a) egyik tagállam sem köteles olyan információt szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel;

b) a tagállamok megtehetik az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszerek és hadianyagok előállításával

16 — E kötelezettség megszegését úgy kell tekinteni, mint a tagállam „az állam biztonságára" vagy „a szakmai titkok felfedésére" vonatkozó jogszabályainak megsértését. Azok ellen, akik valamely tagállam illetékességi területén tartózkodnak, és megsértik ezt a rendelkezést, bármely érintett tagállam vagy a Bizottság kérelmére eljárást kell indítani.

17 — Hivatkozás a fenti 30. pontban.

vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket; ezek az intézkedések nem befolyásolhatják hátrányosan a közös piacon belüli versenyfeltételeket a nem kifejezetten katonai célokra szánt termékek tekintetében."

IV — A felek észrevételei

A — *A Bizottság észrevételei*

42. A Bizottság az alábbi főbb észrevételeket tette azon álláspontja alátámasztására, amely szerint az EAK 37. cikk a katonai létesítményből származó radioaktív hulladékra is vonatkozik.

43. Először, a Bizottság azzal érvel, hogy a Francia Köztársaság, amely az EAK-Szerződés aláírásának időpontjában az egyetlen olyan tagállam volt, amely úgy döntött, hogy fejleszti katonai nukleáris kapacitását, a múltban már elismerte, hogy az EAK-Szerződés második címének 3. fejezete a katonai eredetű radiológiai veszélyekre is vonatkozik. Ezen érv alátámasztására a Bizottság a francia külügyminiszter 1957-ben, a francia Assemblée Nationale-hoz (nemzetgyűlés) intézett nyilatkozatát idézi, amely szerint „a 34. cikk rendelkezései minden különösen veszélyes kísérletre vonatkoznak, akár katonai akár polgári". A Bizottság állítása szerint ezzel a nyilatkozattal összhangban jelentette be neki a francia kormány a 60-as években a Szahara sivatagban lefolytatott nukleáris kísérleteit.

44. Másodszor, a Bizottság rámutatott az Európai Parlament két állásfoglalására, amelyeket az 1995-ben folytatott, francia-polinéziai nukleáris kísérletek idején fogadott el. Ezek közül az első állásfoglalásban a Parlament megállapítja, hogy: [18]

„10. Álláspontja szerint a »nukleáris fegyverkísérleteket« az EAK-Szerződés 34. cikke szerinti »különösen veszélyes kísérleteknek« kell tekinteni; felhívja a Bizottságot, a Szerződések őrét, hogy világosan határozza meg, mely kísérleteket kell e cikk értelmében »különösen veszélyes kísérletnek« minősíteni;

11. Helyteleníti azt a tényt, hogy a francia hatóságok az első kísérlet előtt nem küldték meg az összes szükséges dokumentumot a Bizottságnak, amelyek alapján megvizsgál-

18 — A nukleáris kísérletek Franciaország általi újrakezdéséről szóló határozat (HL 1995. C 269., 61. o.).

hatta volna az ügyet, valamint független nemzetközi szakértőknek, hogy jegyzéket készíthessenek a kísérletek valamennyi egészségügyi következményéről;

12. Helyteleníti azt a tényt, hogy ennek eredményeként sem a kísérletek potenciális környezeti hatásait, sem pedig az egészségre és biztonságra vonatkozó kiegészítő intézkedéseket vagy eljárásokat, az EAK-Szerződésben említett sugárzási dózishatárokkal összhangban, nem tették alapos és minden részletre kiterjedő vizsgálat tárgyává;

13. Felhívja a Bizottságot, hogy teljes egészében és azonnali hatállyal érvényesítse az EAK-Szerződés 34. és 35. cikkét, és független és kritikus szakértőkkel együttműködve vizsgálja meg a francia nukleáris kísérletek adatait [...] [nem hivatalos fordítás]."

45. A Bizottság által hivatkozott második állásfoglalásban a Parlament megállapította, hogy [19]

„8. Osztja a Bizottság azon nézőpontját, amely szerint az Euratom Szerződés és különösen annak 34., 35. és 36. cikke elvben alkalmazható az Unió tagállamai által folytatott nukleáris kísérletekre, a 34. cikk vonatkozik a katonai kísérletekre és e cikk értelmében a nukleáris kísérleteket »különösen veszélyes kísérleteknek« lehet tekintetni [...] [nem hivatalos fordítás]."

46. Harmadszor, a Bizottság a C-70/88. sz., Parlament kontra Tanács [20] és a C-29/99. sz., Bizottság kontra Tanács [21] ügyekben a Bíróság álláspontjára hivatkozik. Az első ügyben a Bizottság a Bíróság azon megállapítását emeli ki, amely szerint az EAK-Szerződés 30–39. cikkének az a célja, hogy biztosítsa „a lakosság egészségének következetes és hatékony védelmét az ionizáló sugárzás veszélyeivel szemben, függetlenül annak forrásától, és az e sugárzásnak kitett személykategóriáktól" [22].

47. A második ügyben a Bizottság érvelésének alátámasztására a Bíróság azon álláspontjára hivatkozik, amely szerint:

„[...] az Euratom-Szerződés második címének 3. fejezete e Szerződés 2. cikke b) pontját hajtja végre, amely arra kötelezi a Közössé-

19 — A Bizottság nukleáris kísérletekre vonatkozó nyilatkozatáról szóló állásfoglalás (HL 1995. C 308., 106. o.)

20 — (EBHT 1991., I-4529. o.)

21 — (EBHT 2002., I-11221. o.)

22 — 14. pont

get, hogy „a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít[son] meg, és gondoskod[jon] azok alkalmazásáról". Egyrészt nyilvánvaló, hogy az ilyen védelem nem valósítható meg a káros sugárzás forrásainak ellenőrzése nélkül. Másrészt viszont, a Közösség tevékenységének az egészségvédelem területén figyelemmel kell lennie a tagállamok hatáskörére, amelyet többek között az EAK-Szerződés második címének 3. fejezete határoz meg." [23]

B — *Az Egyesült Királyság és a Francia Köztársaság észrevételei*

48. Azon érvének alátámasztására, hogy az EAK-Szerződés kizárólag a békés célra alkalmazott atomenergia fejlesztésével foglalkozik, az Egyesült Királyság a Francia Köztársaság támogatásával az alábbi főbb érveket terjesztette elő.

49. Először, a Közösség feladatainak meghatározására hivatkozott, amely az EAK 1. cikkben található. Ez a cikk előírja, hogy az EAK feladata, „hogy az atomenergiaipar gyors létrehozásához és növekedéséhez szükséges feltételek megteremtésével hozzájáruljon a tagállamokban az életszínvonal emeléséhez és a többi országhoz fűződő kapcsolatok fejlesztéséhez". Az Egyesült Királyság megjegyezte, hogy az EAK 2. cikkben felsorolt feladatok, amelyek magukban foglalják, hogy a Közösség „a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít meg, és gondoskodik azok alkalmazásáról", az EAK 2. cikk szövege szerint „feladatának teljesítése érdekében" vannak előírva. Az Egyesült Királyság állítása szerint ebből az következik, hogy „a Közösség egészségvédelmi kötelezettségei szerves részét képezik az atomenergia polgári és kereskedelmi használata fejlesztésének előmozdítása terén fennálló kötelezettségeinek". Ennek eredményeként állítása szerint az EAK-Szerződés „egyáltalán nem alkalmazható az atomenergia védelmi használatára".

50. Másodszor, az Egyesült Királyság úgy érvel, hogy ha az EAK-Szerződést a védelmi tevékenység szabályozására szánták volna, „biztos, hogy szükséges lett volna részletes kivételek megállapítására a védelmi létesítményekre való belépés és védelmi szempontból érzékeny adatok átvétele tekintetében". Az Egyesült Királyság állítása szerint az EAK 84. cikk (3) bekezdése kivételével nem található ilyen kivétel a Szerződésben [24]. Az Egyesült Királyság meglátása szerint, továbbá, ez a cikk nem sugallja azt, hogy — a kivételtől eltekintve — az EAK-Szerződés alkalmazható lenne a védelmi tevékenységekre, csupán az a szerepe, hogy „elhatárolja" a polgári és a védelmi szektort az olyan esetek tekintetében, amikor a védelmi hatóságok védelmi célra nukleáris anyagokat kapnak egy polgári/kereskedelmi nukleáris létesítménytől. Más szóval az EAK 84. cikk célja az Egyesült Királyság előterjesztése

23 — 76. pont

24 — Lásd a fenti 8. pontot.

szerint az, hogy jelezze, az ellenőrzés nem terjed ki az anyagokra attól a ponttól, amikortól védelmi célú feldolgozásra kerülnek.

51. Az Egyesült Királyság harmadik érve azon alapul, hogy az EAK-Szerződésből hiányzik egy, az EK 296. cikkhez hasonló rendelkezés, azaz amely előírná, hogy egyetlen tagállam sem köteles olyan adatot szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel. Az Egyesült Királyság álláspontja szerint „egy ilyen rendelkezés hiánya csak megerősítheti, hogy az Euratom-Szerződést egyáltalán nem szánták arra, hogy az atomenergia védelmi célú hasznosítására vonatkozzon". Mivel az EK 296. cikk fontos biztosítékot jelent a tagállamok biztonsági érdekei tekintetében, úgy ennek hiánya az EAK-Szerződésben, az Egyesült Királyság álláspontja szerint, egy olyan helyrehozhatatlan „űrt" jelent, amely e Szerződés védelmi szektorra való alkalmazása ellen hat. Hasonlóképpen, az Egyesült Királyság azt állítja, hogy az EAK 96. cikkben [25] egy, az EK 39. cikk (4) bekezdéssel párhuzamos rendelkezés hiánya, amely a közszolgálatban történő foglalkoztatást kivonná a munkaerő szabad mozgásának elve alól az atomenergia területén, „figyelemreméltó és összhangban áll azzal az állásponttal, hogy az Euratom-Szerződés nem vonatkozik a védelmi tevékenységekre". Az Egyesült Királyság vitatja továbbá a Bizottság C-187/87. sz. Land de Sarre [26], C-70/88. sz., Parlament kontra Tanács [27] és a C-29/99. sz., Bizottság kontra Tanács [28] ügyre vonatkozó értelmezését.

52. Végül pedig, az Egyesült Királyság néhány olyan következményre mutatott rá, amelyek álláspontja szerint abból származnának, ha az EAK 37. cikket a védelmi tevékenységekre alkalmazhatónak ítélnék. [29] Azt állítja például, hogy a radioaktívhulladék-ártalmatlanításra vonatkozó adatok közlése „fordított műszaki tervezés" alapjául szolgálna, amely szerint a nukleáris hajtóművek és fegyverrendszerek konstrukciójára a hajtórendszerek működéséből vagy leszereléséből, illetve a fegyverrendszerek leállításából keletkezett, ártalmatlanított hulladék összetételéből következtetnek. Hasonlóképpen azzal érvel, hogy mivel a leszerelt reaktorok ugyanolyanok lehetnek, mint a működésben maradók, egy erőmű leszerelésével kapcsolatos adatok közlése felfedheti a még működésben lévő reaktorok jellemzőit.

53. Ebben a tekintetben az Egyesült Királyság analógia útján a Radioactive Substances Act 1993-ra utalt, amely egy, a radioaktív anyagokra vonatkozó nyilvános nyilvántartás

25 — Az EAK 96. cikke előírja, hogy „[a] közrend, a közbiztonság és közegészségügy alapvető követelményeiből eredő korlátozásokra is figyelemmel, a tagállamok megszüntetik a tagállamok állampolgárainak az atomenergia terén szakképzett munkavállalóként való foglalkoztatására vonatkozó jogának állampolgárság alapján történő mindenfajta korlátozását" (azaz majdnem egyezik az EK 39. cikk (2) és (3) bekezdésével).

26 — (EBHT 1988., 5013. o.)

27 — Hivatkozás a fenti 20. pontban.

28 — Hivatkozás a fenti 21. pontban.

29 — Lásd az Egyesült Királyság észrevételeit a francia kormány beavatkozási beadványával kapcsolatban.

létrehozását és fenntartását írja elő. Az Egyesült Királyság megjegyezte, hogy a Secretary of State-je (külügyminiszter) adhat utasítást azokra az adatkategóriákra nézve, amelyek nemzetbiztonsági okokból nem jelenhetnek meg a nyilvántartásban. Továbbá, a védelmi létesítmények ellenőrzésének eredményeként összegyűjtött adatokat csak az Environment Agency [Környezetvédelmi Hivatal] vagy a Scottish Environmental Protection Agency [Skót Környezetvédelmi Hivatal] tagjai vizsgálhatják, akik megbízhatóságuk ellenőrzését követően felhatalmazással rendelkeznek e feladat ellátására. Az Egyesült Királyság álláspontja szerint ezekkel egyenértékű, különleges rendelkezések kerültek volna az EAK-Szerződésbe, ha azt arra szánták volna, hogy védelmi tevékenységekre is vonatkozzon.

54. A fenti érvelés támogatása mellett, a Francia Köztársaság a Bíróság 1/78. sz. döntésére hivatkozik, amelyet álláspontja szerint úgy kell értelmezni, hogy „a katonai célra szánt anyagok és létesítmények ki vannak zárva az EAK-Szerződés alkalmazási köréből". [30]

55. A Francia Köztársaság az EAK létrehozása óta előfordult számos olyan alkalomra utal, amikor az EAK-Szerződés védelmi tevékenységre való alkalmazása ellen érvelt, beleértve az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott előterjesztését a T-219/95. sz., Danielsson és társai kontra Bizottság ügyben. [31] A Francia Köztársaság tagadja annak a ténynek a fontosságát, hogy adatokat szolgáltatott a Bizottságnak a Polinéziában 1995-ben lefolytatott nukleáris kísérleteivel kapcsolatban, arra hivatkozással, hogy „ez egy politikai párbeszéd része volt a Francia Köztársaság és a Bizottság között, és válasz volt az átláthatóság alapvető szükségességére".

V — Értékelés

56. Egyértelmű, hogy ez az ügy az EAK 37. cikk értelmezése körül forog: akörül, hogy kiterjed-e a tagállamoknak az e cikkben megszabott kötelezettsége a katonai létesítményekből származó radioaktív hulladék ártalmatlanítására.

57. Meglátásom szerint tanácsos ezt a kérdést az alábbi előzetes észrevételekre figyelemmel megközelíteni.

30 — EBHT 1978., 2151. o.

31 — EBHT 1995., II-3051. o.

58. Először, a felek beadványaiban foglalt álláspontok kizárják egymást. A Bizottság állítása szerint az EAK 37. cikk vonatkozik a katonai tevékenységekre, ezzel szemben az Egyesült Királyság a Francia Köztársaság támogatásával azt állítja, hogy ez a cikk egyáltalán nem alkalmazható a katonai tevékenységekre. Figyelemreméltó, hogy egyik fél sem érintette előterjesztésében egy „középutas" vagy „kompromisszumos" megoldás lehetőségét.

59. Másodszor, a jelen eljárásban szóban forgó – a felek által meghatározott — érdekek a legmagasabb rangúak: egyrészt a tagállamok imperatív nemzetbiztonsági érdekei, másrészt pedig a közegészség és közbiztonság alapvető érdekei, valamint a határon átnyúló környezetvédelmi érdekek.

60. Ezekből következik, hogy a bármelyik fél javára hozott, feltételhez nem kötött döntés elkerülhetetlenül együtt járna valamely fontos érdek lényeges sérelmével.

61. Megítélésem szerint elengedhetetlen ezt figyelembe venni az EAK 37. cikk rendszerbeli és történeti összefüggéseiben való értelmezése során.

A — *Szöveg szerinti értelmezés*

62. E cikk tisztán szöveg szerinti értelmezése alapján világos, hogy a szövege szerint nemcsak a polgári és kereskedelmi nukleáris létesítményekből származó radioaktív hulladékra vonatkozik, hanem a katonai létesítményekből származóra is. Ennek értelmében az a tagállamok kötelezettsége, hogy *„mindennemű*[32] radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervre vonatkozóan a Bizottság rendelkezésére bocsátj[ák] azokat az általános adatokat", amelyek alapján a Bizottság megállapíthatja, hogy egy ilyen terv végrehajtása nem okozhatja-e egy másik tagállam területének radioaktív szennyeződését. Nem ír elő a katonai létesítményekre vonatkozó kifejezett kivételt. Ez ellentétben áll a Szerződés más fejezeteivel, amelyek kifejezett kivételeket írnak elő a tagállamok katonai érdekeinek védelme alapján, mint például az EAK 24. és EAK 84. cikk.

63. Ez a tisztán szöveg szerinti érv, bár meggyőző erejű, mégsem perdöntő a jelen ügyben. Az EAK 37. cikk megfelelő értelmezése érdekében azt nemcsak a szövege fényében kell megvizsgálni, hanem az EAK-Szerződés rendelkezéseinek mint egésznek az általános összefüggései alapján is, „figye-

32 — Kiemelés tőlem.

lemmel azok céljaira és fejlődésük fokára a kérdéses rendelkezés alkalmazásának időpontjában". [33]

B — *A második cím 3. fejezetének rendszere és céljai az EAK-Szerződés szövegösszefüggésében*

64. Az EAK-Szerződést azzal a céllal hozták létre, ahogyan azt a preambuluma is megmagyarázza, hogy „[...] megteremt[se] egy olyan erőteljes atomenergia-ipar fejlesztésének a feltételeit, amely révén bővül az energiatermelés, korszerűbbé válnak a műszaki eljárások, és amely számos más területen hozzájárul népeik jólétéhez[...]".

65. Ahogyan azt a Szerződés alapvető tervét tartalmazó, úgynevezett „Spaak-jelentés" megállapította: [34]

„[Az atomenergia] olyan alapvető erőforrásnak tűnik, amit egyszer majd a termelés fejlesztésére és megújítására, valamint a béke előmozdítására lehet használni."

66. Ennek következtében, a nukleáris szektor felismert fontossága, azzal a ténnyel együtt, hogy egy világosan körülhatárolt szektor, jelentette az ösztönzést az EAK, és ezzel együtt egy közös nukleáris hatóság létrehozására.

67. Világos azonban, hogy az EAK-Szerződés célja nem korlátozódott csupán az atomenergia-ipar fejlesztésére. A Szerződés alkotói a lakosság egészségvédelmének biztosítását a nukleáris szektor fejlesztése *sine qua non* feltételének tekintették. [35]

68. Évégből, a fent kifejtettek szerint, az EAK-Szerződés második címe 3. fejezetének az a célja, hogy „a lakosság életét és egészségét fenyegető veszélyek kiküszöbölése érdekében megteremtsék a szükséges biztonsági feltételeket" (negyedik preambulumbekezdés). Ezt úgy kellett elérni, hogy „[a Közösség] a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít meg, és gondoskodik azok alkalmazásáról" (EAK 2. cikk).

33 — Lásd e tekintetben a Bíróság 283/81. sz., C.I.L.F.I.T. kontra Ministry of Health ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletének (EBHT 1982., 3415. o.) 20. pontját: „[...]minden egyes közösségi jogi rendelkezést saját szövegösszefüggésébe kell helyezni, és a közösségi jog rendelkezéseinek összessége, annak céljai, valamint a szóban forgó rendelkezés alkalmazási időpontjában annak fejlődési állapota tükrében kell értelmezni."

34 — A messinai konferencia által létrehozott kormányközi bizottság jelentése a külügyminisztereknek, Brüsszel, 1956. április 21., 99. o.

35 — Az 1956-ban publikált Spaak jelentés határozottan úgy utal a tíz évvel korábbi eseményekre, mint amelyek „az atom erejét rémisztő formában" mutatták meg (hivatkozás a fenti 65. pontban, 99. o.). Megállapítja, hogy „alapvetően szükséges az [atomenergia] meggondolatlan használata elleni biztosíték. A nukleáris ipar nem fog fejlődni, ha nem teremtjük meg azokat a biztonsági feltételeket, amelyek megszüntetik a munkaerő és a lakosság életét és egészségét fenyegető veszélyeket" (100. o.).

69. E cél teljesítésének eszközei a fent leírtak szerint az alábbiak voltak:

— alapvető előírások megállapítása a lakosság és a munkavállalók egészségének az ionizáló sugárzásból eredő kockázatokkal szembeni védelmére vonatkozóan (EAK 30–33. cikk);

— a Bizottság kötelezettsége a tagállamok „különösen veszélyes kísérletekre" vagy radioaktív hulladék ártalmatlanítására vonatkozó terveinek ellenőrzésére és előzetes jóváhagyására (EAK 34. és EAK 37. cikk); és

— a radioaktivitás szintjének állandó figyelemmel kísérése és jelentése a Bizottság felé, valamint a Bizottság felhatalmazása, hogy e tekintetben ajánlásokat intézzen a tagállamokhoz (EAK 35., EAK 38. és EAK 39. cikk)

70. A fent leírtak szerint, az Európai Atomenergia-közösség létrehozása óta nagy mennyiségű másodlagos jogforrás került elfogadásra a lakosság egészségvédelmének biztosítása érdekében a nukleáris szférában. Ezek a szövegek egyformán hangsúlyozzák az egészségvédelemmel kapcsolatos cél fontosságát nukleáris ügyekben. A példák közé tartozik a nukleáris biztonság technológiai problémáiról szóló [nem hivatalos fordítás], 1992. június 18-i 92/C-172/02 tanácsi állásfoglalás, amelyben a Tanács hangsúlyozta, hogy „különös jelentőséget tulajdonít a nukleáris biztonságnak Európában, ezért arra kér[te] a tagállamokat és a Bizottságot, hogy a Közösség alapvető és prioritási céljaként fogadják el a nukleáris területen való együttműködést[...]" [36].

71. További illusztrációként szolgál az 1994. március 21-i 94/179 Euratom tanácsi határozat, amelyben a Tanács megjegyezte, hogy „az Európai Atomenergia-közösséget azért hozták létre, hogy megteremtsék a lakosság élete és egészsége veszélyeztetésének kiküszöböléséhez szükséges biztonsági feltételeket". [37]

36 — HL 1992. C 172., 2. o. A Tanács azt is megjegyezte, hogy „a nukleáris biztonság kérdése fontos kérdés, különös tekintettel a lakosság és a munkavállalók egészségének védelmére, valamint a környezet védelmére az ionizáló sugárzásból származó veszélyek ellen, különös tekintettel az Európa-szerte bekövetkezett fejleményekre", és arra biztatta a „Bizottságot, a nemzetbiztonsági hatóságokat, a nukleáris biztonság értékelésére specializálódott intézményeket, a kutatással és fejlesztéssel foglalkozói intézményeket, a nukleáris közműveket és gyártókat, hogy folytassák az aktív részvételt a jól bevett és folytatólagos konzultációs és együttműködési folyamatban".

37 — Az egyes harmadik országok atomerőműveinek biztonsága és hatékonysága javításának finanszírozásához való hozzájárulás céljából a Bizottság Euratom-kölcsönszerződések megkötésére való felhatalmazása érdekében a 77/270/Euratom határozat módosításáról szóló határozat (HL 1994. L 84., 41. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 36. o.) Lásd szintén az Euratom-Szerződés 37. cikkének alkalmazásáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1999/829/Euratom bizottsági ajánlást (HL 1999. L 324., 23. o.), amely megállapítja, hogy az EAK 37. cikk célja „egy másik tagállam radioaktív szennyeződése lehetőségének megakadályozása", valamint a nukleáris létesítmények biztonságával kapcsolatos alapvető kötelezettségek és általános elvek megállapításáról és a kiégett nukleáris fűtőelemek és radioaktív hulladékok biztonságos kezeléséről szóló tanácsi irányelvek (Euratom) módosított javaslatait [COM (2004) 526 végleges].

72. Ezek mellett az EAK-Szerződés egészségvédelemmel kapcsolatos céljainak fontosságát számos alkalommal hangsúlyozta a Bíróság is.

73. Például a Parlament kontra Tanács ügyben [38] az volt a kérdés a Bíróság előtt, hogy helyesen választották-e az EAK 31. cikket a 3954/87 rendelet jogalapjaként. Azt állítva, hogy a helyes jogalap valójában az EGK–Szerződés 100a. cikke, a Parlament többek között úgy érvelt, hogy az EAK-Szerződés 30. és azt követő cikkei csak „elsődleges" sugárzásra vonatkoznak, amely közvetlenül egy atomerőműben vagy nukleáris hajtóanyag kezelése során keletkezik, és nem vonatkozik a „másodlagos" sugárzásra, amely a szennyezett élelmiszerek és takarmány útján közvetve érinti a lakosságot.

74. Ezt az érvet elutasítva, a Bíróság tágan értelmezte az EAK-Szerződés második címe 3. fejezetének célját. A fejezet célja, hogy „[...] biztosítsák a lakosság egészségének következetes és hatékony védelmét az ionizáló sugárzás veszélyeivel szemben, függetlenül annak forrásától, és az e sugárzásnak kitett személykategóriáktól". [39]

75. Hasonlóképpen, Van Gerven főtanácsnok világosan kifejtette az ahhoz az ügyhöz kapcsolódó indítványában, hogy az egészségvédelmi rendelkezések alapvető szerepet játszanak az EAK-Szerződésben. Véleménye szerint az EAK-Szerződés 3. fejezetének az a célja, hogy biztosítsa „a lakosság egészségének következetes és hatékony védelmét az ionizáló sugárzás veszélyeivel szemben" [40]. Hangsúlyozva „az EAK-Szerződés rendelkezései hatékony érvényesülésének" biztosítását, megállapította, hogy:

„Amint már láthatták, a Parlament három érve azon az elméleten alapul, hogy az EAK-Szerződést, különösen az e Szerződés 30. és azt követő cikkei által lefektetett egészségvédelmi politikát, korlátozott hatályúnak kell tekinteni. Nem tudok elfogadni egy ilyen korlátozó meglátást. Tekintettel ugyanis az ionizáló sugárzásból származó komoly veszélyekre az egészségre, azt gondolom, hogy az EAK-Szerződés 30. és azt követő cikkeit úgy kell értelmezni, hogy felhatalmazzák a Közösséget arra, hogy a lakosság egészségét következetesen és hatékonyan védje. [41]

Ennek következtében, alapvetőnek tűnik számomra az EAK-Szerződés 30. és azt követő cikkei teljes hatékony érvényesülésének elismerése." [42]

38 — Hivatkozás a 20. lábjegyzetben.
39 — 14. pont
40 — 20. pont
41 — 23. pont
42 — 24. pont

76. A Land de Sarre és társai ítéletben a Bíróság hangsúlyozta, hogy az EAK 37. cikket „az EAK-Szerződés rendszerének szövegösszefüggésében és célja fényében" kell értelmezni.[43] „E rendelkezés hatékony érvényesülésének biztosítása"[44] a Bíróság megállapítása szerint az EAK 37. cikket úgy kell értelmezni, hogy a Bizottság rendelkezésére kell bocsátani a radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervvel kapcsolatos általános adatokat, mielőtt az ilyen ártalmatlanítást a hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok engedélyeznék.

77. Összefoglalva, az EAK-Szerződés második címe 3. fejezetének alapjául szolgáló célokat — közegészség, közbiztonság és környezetvédelem — a Szerződés hatálybalépése óta következetesen rendkívül fontosnak tekintették.[45]

C — *A védelmi szektor kezelése az EAK-Szerződésben*

78. A következő lépés annak megítélésében, hogy megfelelő értelmezés mellett az EAK 37. cikk vonatkozik-e a katonai létesítményekből származó radioaktív hulladékra, annak megvizsgálása, hogy az EAK-Szerződés hogyan kezeli a védelmi szektort.

79. Az első pont, amelyet szem előtt kell tartani, hogy a Szerződés megkötésekor egyetlen tagállam sem folytatott nukleáris katonai tevékenységet. Abban az időszakban ugyanis csak három nukleáris hatalom volt: az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és a Szovjetunió. Ennek következtében akkor nem volt igazán szükséges dönteni arról, hogy az EAK-Szerződés vonatkozzon-e a nukleáris védelmi szektorra.

80. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a Közösség alapítói nem vitatták meg ezt a kérdést a Szerződés előkészítése során. Arra is emlékeznünk kell ugyanis, hogy ezekre a vitákra nemzetközi leszerelési tárgyalások keretében, valamint arra vonatkozó általános találgatások között került sor, hogy a Francia Köztársaság a nukleáris katonai hatalmakhoz

43 — Lásd fent az 51. pontot, 10. pont.

44 — Ibid, 19. pont.

45 — Ennek további illusztrációját láthatjuk az EAK-Szerződés rendszerében, amelynek a 87. cikke előírja, hogy „[a] tagállamokat, személyeket és vállalkozásokat az e szerződésben előírt, különösen az ellenőrzésre, az Ügynökség elővételi jogára és az egészségvédelemre vonatkozó kötelezettségeik tiszteletben tartása mellett korlátlan használati és hasznosítási jog illeti meg a szabályszerűen birtokukba került különleges hasadóanyagok tekintetében". Figyelemreméltó, amint az alábbiakban kifejtésre kerül, hogy a Szerződés biztosítéki ellenőrzésre vonatkozó rendelkezései egy világos, védelemre vonatkozó kivételt tartalmaznak, az egészségvédelmi rendelkezések viszont nem. Nemzetközi szinten, a nukleáris biztonságot számos dokumentumban hangsúlyozták, beleértve például a Nukleáris Biztonságról szóló Egyezményt, amely Nemzetközi Atomenergia Ügynökség égisze alatt jött létre (HL 1999. L 318., 21. o.).

való csatlakozást fontolgatja.[46] A jövőbeni EAK-Szerződés nukleáris védelemre való esetleges alkalmazása abban az időszakban ennek következtében politikailag kényes kérdés volt.[47]

81. A Szerződés *travaux préparatoires-ja* azonban azt rögzíti, hogy

„A volt a miniszterek általános véleménye, hogy fontosabb olyan megoldást találni, amely nem feltétlenül zárja ki a katonai felhasználást, ugyanakkor viszont biztosítja, hogy egy ilyen megoldás nem veszélyezteti azokat a biztosítékokat, amelyeket elsődleges fontosságúnak ismertek el."[48]

82. Az Egyesült Királyság állítása, amely szerint az EAK-Szerződést egyáltalán nem arra szánták, hogy a védelmi szektorra vonatkozzon, ennek következtében úgy tűnik, hogy ellentmond a Szerződés alkotóinak akkori szándékáról szóló bizonyítéknak.

83. Továbbá, az EAK-Szerződés számos cikke foglalkozik kifejezetten a katonai nukleáris tevékenységgel, ami azt bizonyítja, hogy a Szerződés alkotóit foglalkoztatta, hogy szabályozzák és tiszteljék az adatok érzékeny természetét ezen a területen.

84. Erre az első példa az EAK 24–28. cikkben található, amely – amint az a fentiekben összefoglalásra került[49] — egy speciális biztonsági rendszert ír elő olyan ismeretek vonatkozásában, amelyeket a Közösség nukleáris kutatási program végrehajtásának eredményeként szerzett, amennyiben az ilyen ismeret felfedése egy vagy több tagállam védelmi érdekeit sértheti. A részletes és átfogó biztonsági rendszer, amelyet ezek a cikkek tartalmaznak, az ezeket végrehajtó másodlagos jogforrásokkal együtt annak biztosítását célozzák, hogy védelmi szempontból érzékeny adatokat megfelelő biztonsági fokozatba minősítsék, amennyire ez a tagállamok védelmi érdekeihez „feltétlenül szükséges". Ennek a rendszernek a sikere a Bizottság és a tagállamok közötti szoros együttműködéstől függ.

85. A második példája annak, hogy a Szerződés alkotóit foglalkoztatta a védelemmel

46 — Lásd például Faure 1956-os, a francia kormány nevében tett nyilatkozatát: „Ha Franciaország úgy határoz, hogy folytatja a katonai alkalmazást, és elkészít, majd pedig 4 évvel később felrobbant egy bombát, Franciaországnak nem áll szándékában kivonni magát a partnereivel való szükséges konzultáció vagy a közösségi ellenőrzés alól", idézet az EAK-Szerződés *travaux préparatoires-jából*, (eds. S. Neri — H. Sperl, Cour de Justice des Communautés européennes, Luxembourg, 1072) 246. o.

47 — A Spaak-jelentés alkotói, nevezetesen a jövőbeni EAK-tagok delegációvezetői ugyanis úgy látták, hogy ezt a kérdést csak a legmagasabb politikai szinten lehet megoldani:„az atomenergia egyes államok általi esetleges katonai célú használata politikai jellegű probléma, amely meghaladja [az alkotók] kompetenciáját. [Az alkotók] nem gondolják, hogy ebben a jelentésben választ kell adniuk erre a problémára.", hivatkozás a fenti 65. pontban, 122. o.

48 — Az EAK-Szerződés *Travaux préparatoires-ja*, XIX. o.

49 — Lásd a 22–33. pontot.

kapcsolatos nukleáris tevékenységek szabályozása, az EAK 84. cikkben található,[50] amely a fentiekben vázolt módon, az EAK-Szerződés második címe 7. fejezetének biztosítéki ellenőrzése alól ír elő egy kivételt, egyes, védelmi elvárásoknak való megfelelésre szánt anyagok tekintetében. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy nem minden védelemmel kapcsolatos anyagra vonatkozik az e biztosítékok alóli kivétel, csak „azokra a védelmi célokra szánt anyagokra, amelyek ennek érdekében különleges feldolgozási folyamaton esnek át, illetve amelyeket – e feldolgozás befejeztével — egy műveleti tervvel összhangban valamely katonai létesítményben helyeznek el vagy tárolnak"[51]. Ebből tehát arra lehet következtetni, hogy a 7. fejezet szerinti biztosítéki ellenőrzések csak azokra a védelemmel kapcsolatos anyagokra vonatkoznak, amelyeket az EAK 84. cikk harmadik bekezdése nem foglal magában.

86. A Szerződés alkotóinak az érzékeny adatok titkosságának megőrzésére irányuló célkitűzésének harmadik példája, bár nem kifejezetten korlátozódik a védelmi szektorra, az EAK 194. cikk[52], amely szigorú titoktartási kötelezettséget ír elő mindenkinek, aki hozzáférést szerez egy tagállam vagy EAK-intézmény biztonsági rendszere alapján minősített, érzékeny nukleáris ismerethez.

87. Hasonlóképpen, az EAK 13. cikk arra kötelezi a Bizottságot, hogy az e cikk értelmében szerzett, korlátozottan használható vagy felfedhető ismeretek (azaz minősített ismeretek) esetében biztosítsa e korlátozások betartását.[53]

88. Ezek a példák minden egyes esetben a Szerződés alkotóinak fogékonyságát bizonyítják annak szükségességére, hogy megőrizzék a nukleáris védelemmel kapcsolatos és egyéb titkokat. Mindegyik eset egyrészt a Szerződés vonatkozó fejezetét átható cél (azaz az ismeretek terjesztése), másrészt pedig a tagállamok azon jogos érdeke között kialakított egyensúlyt képviseli, hogy biztosítsák a védelmi szektor és egyebek titkosságát.

D — *Az Egyesült Királyság és a Francia Köztársaság érvei*

89. Bár ebben az indítványban végig a felek érveivel foglalkozom, az alábbi érvek, meglátásom szerint, külön figyelmet érdemelnek.

50 — Lásd a fenti 37–38. pontot.

51 — EAK 84. cikk, harmadik bekezdés.

52 — Lásd a fenti 40. pontot

53 — Lásd a fenti 36. pontot.

90. Álláspontjának alátámasztására az Egyesült Királyság a fentiekben összefoglaltak szerint, a Közösség feladatának az EAK 1. cikkben található meghatározására hivatkozik, hogy „az atomenergia-ipar gyors létrehozásához és növekedéséhez szükséges feltételek megteremtésével hozzájáruljon a tagállamokban az életszínvonal emeléséhez és a többi országhoz fűződő kapcsolatok fejlesztéséhez". [54]

91. Ezt az érvet nem találom meggyőzőnek. Először is az EAK 1. cikk szövege önmagában nem nyújt semmilyen alapot ahhoz a következtetéshez, hogy a védelmi célokra használt atomenergia ki van zárva a Szerződés hatálya alól. Egyszerű olvasatban az „atomenergia-ipar gyors létrehozásához és növekedéséhez szükséges feltételek megteremtésé[nek]" koncepciója nem zárja ki szükségszerűen a Szerződés katonai létesítményekre való bármilyen alkalmazását. Bár a fentiekben vázoltak szerint az EAK-Szerződés egyik elsődleges célja valóban a polgári és kereskedelmi atomenergia-ipar fejlődésének előmozdítása volt a tagállamokban, ez kéz a kézben járt azzal az érdekkel, hogy megfelelő minimum egészségvédelmi feltételeket biztosítsanak a nukleáris szektorban. [55]

92. Ekképpen, amint fent megjegyeztem, a Tanács megállapította, hogy „az Európai Atomenergia-közösséget azért hozták létre, hogy megteremtsék a lakosság élete és egészsége veszélyeztetésének kiküszöböléséhez szükséges biztonsági feltételeket". [56]

93. Mindenesetre, ahogyan fent megvitattam, az EAK 1. cikk akként való értelmezése, hogy kizárja az EAK-Szerződés védelmi kérdésekre történő alkalmazását, nemcsak a Szerződés alkotóinak szándékát bizonyító Spaak- jelentéssel ellentétes, de azt is jelentené, hogy e Szerződés azon cikkei, amelyek kifejezetten a védelemre való alkalmazásával foglalkoznak, feleslegesek lennének, és nem szolgálnának semmilyen célt.

94. Emellett, a Francia Köztársaság felhozott egy, az 1/78. sz. döntésen alapuló érvet, amelyben, állítása szerint a Bíróság megállapította, hogy „a katonai célokra szánt anyagok és létesítmények ki vannak zárva az EAK-Szerződés alkalmazási köréből". [57]

95. Ez meglátásom szerint a Bíróság döntésének nem helyes értelmezése. Ebben az

54 — Lásd a fenti 49. pontot.

55 — Hasonlóképpen, bár a preambulum elismeri, hogy „az atomenergia olyan elengedhetetlen erőforrás, amely által biztosítható a gazdaság fejlesztése és megújítása, és lehetővé válik a béke ügyének előmozdítása", ekképpen magyarázva a Szerződés egyik elsődleges motivációját, ez nem bizonyítja *a contrario*, hogy az alkotók szándéka szerint a Szerződés nem vonatkozik a katonai tevékenységekre.

56 — A fenti 71. pontban hivatkozott 94/179/Euratom tanácsi határozat

57 — Lásd a fenti 54. pontot.

ügyben a Bíróságnak a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Egyezményének az EAK-Szerződéssel való összeegyeztethetőségéről kellett döntenie, a nukleáris anyagok, létesítmények és szállítás fizikai védelme kérdésében. A Bíróság a francia kormány által hivatkozott megállapítását kifejezetten és egyértelműen csak az EAK 84. és EAK 86. cikk tekintetében tette, az Egyezmény és a Szerződés alkalmazási területeinek általános összehasonlításával összefüggésben.[58] Véleményem szerint a Bíróságnak nem állt szándékában egy olyan általános elv kimondása, amely szerint a védelmi célokra használt nukleáris anyagok *per se* a Szerződés hatályán kívül esnek.

E — *A francia történeti álláspont relevanciája és a parlamenti határozatok*

96. Ahogyan a fentiekben felvázoltam, a Bizottság beadványaiban a francia kormány Bizottsághoz intézett, a Szaharában végrehajtott nukleáris kísérletek terveiről szóló 1960-as bejelentésére, valamint az Európai Parlament számos, 1995-ös határozatára hivatkozott, amelyekben a Parlament azt a nézetét fejtette ki, hogy az EAK-Szerződés és különösen annak 34–36. cikke elvben vonatkozik a tagállamok által végzett katonai nukleáris kísérletekre.[59] Válaszként a Francia Köztársaság olyan esetekre hivatkozik, beleértve a Bírósághoz benyújtott beadványokat, amelyekben [a Parlament] tagadta az EAK-Szerződés alkalmazhatóságát a katonai szférára.

97. Megítélésem szerint, ezen érvek egyike sem perdöntő jellegű.

98. Először is, valamely tagállam egyoldalú álláspontja nem lehet meghatározó az EAK-Szerződés helyes értelmezése során. Továbbá, a francia kormány álláspontja ebben a kérdésben nem volt teljesen következetes az EAK-Szerződés tárgyalása és hatálybalépése óta, amelynek következtében meglátásom szerint az nem vehető figyelembe a jelen értékelés során.

99. Másodszor pedig, különbséget kell tenni a jelen ügy céljából az Európai Parlament azon aktusai között, amelyeket társjogalkotóként hoz és a tisztán politikai parlamenti állásfoglalások között. Amíg az előbbiek meghatározóak a Bíróság számára, az utóbbiak, természetükből fakadóan, nem jogi jellegűek. A Bizottság által hivatkozott parlamenti állásfoglalások világosan a második

58 — Ibid, 12. pont.

59 — Lásd a fenti 44–47. pontot.

kategóriába esnek, és ennek következtében nem döntőek a jelen kérdésben.

F — *Az EK–Szerződéssel való hasonlóság*

100. Az utolsó fontos elem az EAK 37. cikk értelmezésével kapcsolatban, véleményem szerint, a tagállamok védelmi érdekeinek az EK–Szerződés szerinti kezelésével való hasonlóság. [60] E tekintetben az EK 296. cikk (1) bekezdése nyújt eligazítást, amennyiben célja a tagállamok alapvető biztonsági érdekeinek védelme, a védelemmel kapcsolatos adatszolgáltatás vonatkozásában, és amely előírja, hogy „egyik tagállam sem köteles olyan információt szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel".

101. Világos, hogy ez a cikk nem eredményezi azt, hogy az EK–Szerződés mint egész nem alkalmazható a védelmi szférára. Éppen ellenkezőleg, ez a cikk csak azokban a különös esetekben alkalmazható, amikor valamely tagállam szerint az „alapvető biztonsági érdekei" sérülnének, amennyiben köteles lenne bizonyos adatok szolgáltatására.

102. Ekképpen például nem igaz, hogy az EK XIX. cím a környezetről elvben nem alkalmazható a védelmi szektorban felmerülő környezeti kérdésekre. Éppen ellenkezőleg, az EK 2. cikk a „környezet minőségének magas szintű védelmét és javítását" előíró céljának előmozdítása érdekében, az a vélelem, hogy a környezeti célok előmozdítása érdekében tett intézkedések azonos módon alkalmazandók a katonai szférában is, kivéve ha ez ellentétes lenne az alapvető biztonsági érdekekkel – az EK 296. cikke szerint –, amely esetben a védelmi szektorra vonatkozó kivételt a vonatkozó jogszabálynak kifejezetten elő kell írnia. [61] Ugyanez vonatkozik az EK-Szerződés szociális politikáról szóló

60 — Szintén az EK–Szerződéssel való hasonlóságot használták az EAK-Szerződés értelmezése során a C-70/88. sz. ügyben Van Gerven főtanácsnok által tett indítvány 23. pontjában (hivatkozás a fenti 46. pontban): „Nem látok érvényes indokot arra, hogy egy, az EAK-Szerződés által lefektetett politika alkalmazási köre más szabályok alapján legyen értelmezve, mint egy EGK–Szerződés által lefektetett politika alkalmazási köre [...]" Ez az EK–Szerződés analógiájával való érvelés meglátásom szerint tanulságos a jelen esetben, az EAK-Szerződés független érvényessége elvének ellenére (lásd az EK 305. cikket).

61 — Így például a katonai létesítményekről származó hulladék elvben nincs kizárva a hulladékokról szóló, 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv (HL 1975. L 194., 39. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 23. o.) hatálya alól, és ugyanígy a katonai területek azonos módon lehetnek „különleges természetmegőrzési terület[ek]" a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) értelmében. Ezzel ellentétben, a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.) 1. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy „[a] tagállamok, ha a nemzeti jog azt előírja, eseti alapon úgy határozhatnak, hogy ezt az irányelvet nem alkalmazzák a honvédelmi célokat szolgáló projektekre, amennyiben úgy ítélik meg, hogy az irányelv alkalmazása e célokra kedvezőtlen hatást gyakorolna."

XI. címe alapján és a közegészségről szóló XIII. címe alapján elfogadott jogszabályokra is. [62]

103. Ezzel kapcsolatban meg kell vizsgálni az Egyesült Királyság arra vonatkozó előterjesztését, hogy az EK 296. cikkhez hasonló rendelkezés hiánya az EAK-Szerződésben „űrt" jelent, és úgy kell értelmezni, hogy ezt a Szerződést egyáltalán nem arra szánták, hogy az atomenergia védelmi célú felhasználására vonatkozzon. [63]

104. Ezt az érvet nem találom meggyőzőnek. Megítélésem szerint, az EAK-Szerződés és az EK-Szerződés kapcsolatának helytelen értékelésén alapul. Ez a kapcsolat olyan, hogy az EK-Szerződés nem alkalmazható az EAK-Szerződés rendelkezései vagy azok alapján elfogadott szabályok alá tartozó esetekre. Ekképpen az EK 305. cikk (2) bekezdése előírja, hogy „[e] szerződés rendelkezései nem sérthetik az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés rendelkezéseit".

105. Fontos azonban, hogy amennyiben bizonyos dolgokról az EAK-Szerződés vagy az azt végrehajtó jogszabályok nem rendelkeznek, az EK-Szerződés alkalmazható lehet. Ekképpen például a Bíróság az 1/94 véleményében azt a kérdést vizsgálta, hogy az Európai Közösség kizárólagos hatáskörrel rendelkezett-e az áruk kereskedelméről szóló multilaterális megállapodások megkötésére, amennyiben azok EAK-termékekre vonatkoznak. A jelenleg EK 305. cikk (2) bekezdésére hivatkozva úgy határozott, hogy valóban ez volt a helyzet: „[m]ivel az Euratom-Szerződés nem tartalmaz külkereskedelemre vonatkozó rendelkezést, semmi sem gátolja az EK-Szerződés 133. cikke alapján megkötött egyezményeket abban, hogy az Euratom-termékek nemzetközi kereskedelmére is vonatkozzanak". [64]

106. Ez összhangban áll a Bíróság az EK–Szerződés és ESZAK–Szerződés kapcsolatára – amelyet az EK 305. cikk (1) bekezdése állapít meg hasonló módon az EK 305. cikk

62 — Ekképpen például a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményekről (első egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében) szóló, 1989. november 30-i 89/654/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 393., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 358. o.) a katonai munkahelyekre is alkalmazandó.

63 — Lásd a fenti 51. pontot.

64 — EBHT 1994., I-5267. o., 24. pont.

(2) bekezdéséhez — vonatkozó ítélkezési gyakorlatával. [65]

a tagállamok alapvető biztonsági érdekei tekintetében, az EK 296. cikkben foglalt biztosítékok egyaránt vonatkozhatnak az EAK-Szerződés alá tartozó termékekre. Ennek következtében, véleményem szerint e tekintetben az Egyesült Királyság érvét el kell vetni.

107. Megítélésem szerint ebből az következik, hogy az EAK– és EK–Szerződés közti kapcsolat megcáfolja az EAK-Szerződésben az EK 296. cikkhez hasonló rendelkezés hiányából származó „űr" fennállását. Éppen ellenkezőleg, amennyiben az EAK-Szerződés és a végrehajtó jogszabályok nem rendelkeznek kifejezetten egyenértékű biztosítékokról

VI — Az EAK 37. cikk javasolt értelmezése

65 — Lásd például a 328/85. sz., Deutsche Babcock Handel kontra Hauptzollamt Lübeck-Ost ügyben 1987. december 15-én hozott ítéletet (EBHT 1987., 5119. o.), amelyben a Bíróság kifejtette, hogy „az [EK 305. cikk (1) bekezdése rendelkezésének] szövege követeli meg olyan módon való értelmezését, hogy amennyiben valamely kérdés nem került szabályozásra az ESZAK–Szerződésben vagy annak alapján elfogadott szabályban, az EGK–Szerződés és az annak végrehajtására elfogadott rendelkezések alkalmazhatóak az ESZAK–Szerződés által szabályozott termékekre" (10. pont). Ebben az ügyben Sir Gordon Slynn főtanácsnok indítványában megjegyezte, hogy „[a]z EGK–Szerződés rendelkezései és *a fortiori* az annak értelmében alkotott, alárendelt jogszabályok „nem módosíthatják az ESZAK-Szerződés rendelkezéseit", vagy „térhetnek el" az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó Szerződéstől. Ez azt jelenti, hogy az EGK–Szerződés nem vonatkozik a szénre és acélra, és az annak alapján elfogadott jogszabályok nem tartalmazhatnak szénre és acélra vonatkozó szabályozást, vagy ennél korlátozottabb jelentése van? Meglátásom szerint, ennek a rendelkezésnek korlátozottabb a jelentése. Teljesen egyszerű lett volna előírni, hogy az EGK–Szerződés egyáltalán nem vonatkozik szén- és acéltermékekre vagy a szén- és acéliparra, ha ez lett volna a szándék. Ilyen előírásra viszont nem került sor. Éppen ellenkezőleg, azt a korlátozást vezették be, hogy az EGK–Szerződés rendelkezései nem „módosíthatják" a korábbi Szerződés rendelkezéseit, különösen a megjelölt területeken. Az én olvasatomban az EGK–Szerződés vonatkozik a szén- és acéltermékekre, kivéve ha ezekkel az ESZAK–Szerződés vagy az annak alapján elfogadott szabályok foglalkoznak, amennyiben ez utóbbiak rendezik ezt a területet, az EGK–Szerződés rendelkezései nem alkalmazhatók." Lásd az Elsőfokú Bíróság T-308/00. sz., Salzgitter AG kontra Bizottság ügyben 2004. július 1-jén hozott ítéletének (EBHT 2004., 0000. o.) 62. pontját is és a Bíróság C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ügyekben hozott ítéletének (EBHT 2002., I-7869 o.) 100. pontját. A csernobili katasztrófát követően az EK–Szerződés alapján elfogadott intézkedések is e Szerződés alkalmazhatóságát illusztrálják az ESZAK–Szerződés különös rendelkezése hiányában: lásd a C-62/88. sz., Görögország kontra Tanács ügyben hozott ítélet (EBHT 1990., I-1527. o.) 17. pontját és a 20. lábjegyzetben fent hivatkozott Európai Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítéletet.

108. Az EAK-Szerződés második címe 3. fejezete rendszerének és céljainak fenti vizsgálata, valamint a védelmi kérdések az EAK-Szerződés mint egész általi kezelése az alábbi végkövetkeztetésekhez vezetnek.

109. Ahogyan már megjegyeztem, az EAK-Szerződés védelmi tevékenységekre való esetleges alkalmazásának kérdését a Szerződés alkotói egyértelműen megvitatták a tárgyalások során. Fontos, hogy a Spaak-jelentés szerzői felismerték, hogy ennek a kérdésnek a megoldása az érdekek gondos egyensúlyozását kívánta meg: „[a]z volt a miniszterek általános véleménye, hogy fontosabb, hogy olyan megoldást találjanak, amely nem feltétlenül zárja ki a katonai alkalmazást, biztosítva ugyanakkor, hogy egy ilyen megoldás ne veszélyeztesse azokat a

biztosítékokat, amelyeket elsődleges fontosságúnak ismertek el." [66]

110. Egy ilyen megoldás elkerüli a „mindent vagy semmit" megközelítés szükségszerű negatív következményeit, amelyben az egyik érdek – akár a közegészség, akár a honvédelem — minden körülmények között kiszorítja a másikat. Hogyan kellene akkor megvalósítani az érdekek egyensúlyát a gyakorlatban?

111. Először, a fent kifejtettekből világos, hogy az EAK-Szerződés egészségvédelemre vonatkozó rendelkezései alapvető fontosságúak, és olyan módon értelmezendőek, amely biztosítja a közegészség hatékony védelmét. [67] Továbbá, amint láttuk, az az állítás, amely szerint a nukleáris védelmi szektor *per se* nem esik az EAK-Szerződés alkalmazási körébe, a Szerződés szisztematikus értelmezése alapján nem érvényes. [68]

112. Ebből következik, hogy az EAK 37. cikk által a tagállamok számára előírt azon kötelezettségnek, hogy általános adatokat szolgáltassanak a Bizottságnak bármely radioaktívhulladék–ártalmatlanítási tervükről, elvileg a védelmi szektorra is azonos módon vonatkoznia kell. Ennek eredményeként nem fogadható el, hogy valamely tagállam megtagadja a katonai radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervével kapcsolatos valamely adat szolgáltatását azon az egyetlen alapon, hogy a hulladék védelmi tevékenységből származik.

113. Másodszor, az is világos, hogy az EAK-Szerződés alkalmazásának tiszteletben kell tartania a tagállamok alapvető biztonsági érdekeit. Az EAK 37. cikk szerinti kötelezettség ennek következtében nem alkalmazható, amikor egy konkrét esetben valamely tagállam megítélése szerint az alapvető védelmi érdekei sérülhetnek, ha e cikk értelmében kötelezik egyes adatok szolgáltatására.

114. Más szóval, minden egyes védelemmel kapcsolatos radioaktívhulladék-ártalmatlanítási terv esetében a tagállamok csak akkor jogosultak visszatartani az adatokat a Bizottságtól, ha úgy találják, hogy ez feltétlenül szükséges alapvető védelmi érdekeik védelmében.

115. Ennek megítélése során a tagállamoknak szem előtt kell tartaniuk az

66 — Lásd a fenti 81. pont.
67 — Lásd a fenti 64–77. pontot.
68 — Lásd a fenti 78–88. pontot.

EAK 192. cikk szerinti, arra vonatkozó jóhiszemű együttműködési kötelezettségüket, hogy az EAK-Szerződésből eredő kötelezettségeik „teljesítésé[t] biztosít[sák]" [69]. Véleményem szerint ez a kötelezettség arra kötelezi a tagállamokat, hogy értékelésük lefolytatása során nyílt és építő jellegű párbeszédet folytassanak a Bizottsággal az olyan esetekben, amikor védelmi alapon bizonyos adatok visszatartását fontolgatják. Egy ilyen esetben a tagállamnak meg kell vitatnia a Bizottsággal, hogy védelmi érdekének védelmét el lehetne-e érni az adatok teljes visszatartásánál kevésbé szélsőséges eszközzel.

116. Az ilyen eszközök közé lehetne érteni például a biztosítéki ellenőrzés használatát az adatokra, hasonlóan az EAK 24. cikket végrehajtó jogszabályi előíráshoz, az adatok titokvédelmi fokozatba sorolással való „minősítése" által. [70] Ennek alternatívájaként a tagállam és a Bizottság megegyezhetnek abban, hogy az 1999/829 bizottsági ajánlásban [71] foglaltnál kevésbé részletes adatszolgáltatás alapján is meg tudja állapítani a Bizottság, hogy a radioaktívhulladék-ártalmatlanítási terv végrehajtása „nem okozhatja-e egy másik tagállam vizeinek, talajának vagy légterének radioaktív szennyeződését" az EAK 37. cikk értelmében.

117. Egy ilyen párbeszéden alapuló, eseti megközelítés elkerüli azokat a veszélyeket, amelyeket az EAK 37. cikk védelmi szektorra való automatikus alkalmazása okozna, ahogyan azt az Egyesült Királyság beadványában felvetette. [72] Például a fontos, védelemmel kapcsolatos ismeretek radioaktív hulladékok összetételére vonatkozó adatok alapján való „fordított műszaki tervezésének" veszélye elkerülhető lenne, ha az adott tagállam és a Bizottság közti tárgyalásokat követően az ilyen adatokat megfelelően magas titokvédelmi fokozatba sorolnák, és csak akkor tartanák vissza, ha az a védelmi titkok védelme érdekében feltétlenül szükséges.

118. Hozzáteszem, hogy ez az egyensúly hasonló az EK–Szerződés által elfogadotthoz, amelyből a védelmi szektor nincs *per se* kizárva, viszont amely alapján a tagállamok nem kötelesek adatot szolgáltatni, amennyiben ez a nemzetbiztonság alapvető érdekeit sértené. [73]

119. Végül pedig, tekintettel a fenti végkövetkeztetés a Bizottság és az Egyesült Királyság álláspontja közötti „középút" jellegére, véleményem szerint az a leghelyesebb, ha mindkét fél maga viseli saját költségeit.

69 — Lásd a fenti 39. pontot.

70 — Lásd a fenti 22–33. pontot.

71 — Lásd a fenti 18. pontot.

72 — Lásd a fenti 52. pontot.

73 — Lásd a fenti 100–102. pontot.

VII — Végkövetkeztetések

120. A fenti észrevételek fényében az a véleményem, hogy a Bíróság

— mondja ki, hogy az Egyesült Királyság – mivel nem szolgáltatott általános adatokat a Bizottságnak a Jason-reaktor leszereléséből származó radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervével kapcsolatban, amennyiben ez az alapvető nemzetbiztonsági érdekeivel összeegyeztethető, és mivel nem bocsátkozott párbeszédbe a Bizottsággal azzal kapcsolatban, hogy védelmi érdekeinek védelme megvalósítható lenne-e az adatok Bizottságtól való teljes visszatartásától kevésbé szélsőséges eszközzel — nem teljesítette az EAK-Szerződés 37. cikkéből eredő kötelezettségeit.

— kötelezze mindkét felet és a beavatkozót saját költségeinek viselésére.